

Gradivo II. skupščine Zveze DMS Slovenije dne 5. in 6. XII. 1969

S tem ko v pričujoči številki našega glasila objavljamo celotno gradivo skupščine in hkrati poročamo o 50-letnem jubileju poklicnega dela medicinskih sester v Sloveniji, želimo doseči dvoje:

Predvsem je ob tej priliki naš namen, da aktiviramo vsa naša društva, še posebej pa članstvo s tem, da ga seznanimo z vrsto vprašanj, ki jih je obravnavala skupščina in ki se nanašajo na poklicno oblikovanje in posamezne dejavnosti medicinskih sester na raznih področjih zdravstvenega varstva.

Obenem pa naj bo to gradivo prispevek k dokumentaciji tiste poti, ki so jo do danes v poklicnem delu prehodile medicinske sestre.

Skupščina se je lotila vrste zelo perečih vprašanj, ki v danih razmerah zadevajo strokovni in družbeni razvoj, obenem pa tudi rast in oblikovanje poklica. Hkrati je dala tudi predloge in oblikovala sklepe, ki naj bodo Zvezi in vsem društvom medicinskih sester osnova za programiranje tekočih nalog in bodočega dela. Problematika, ki jo je obravnavala skupščina, je tako obsežna in raznovrstna, da se moramo njenega reševanja lotiti organizirano.

Napravili smo tudi prve korake za zbiranje dokumentov ter osebnih pričevanj o razvoju poklica in dela medicinskih sester. Saj je že zadnji čas, da pozabi otmemo oris poti, ki so jo v svojem poklicnem delu prehodile medicinske sestre do današnjih dni.

Dolžnost naše strokovne organizacije pa je, da se to gradivo zgodovinsko dopolni in pripravi do bližnje obletnice, ko bomo leta 1974 obhajali 50-letnico dne, ko je bila v Ljubljani ustanovljena šola za medicinske sestre. Ta obletnica nas pa zopet obvezuje, da pripravimo publikacijo o zgodovinskem pregledu šolanja in delovanja medicinskih sester v Sloveniji.

Pozdravni govor predsednice Zveze DMS Slovenije na proslavi na predvečer skupščine

Spoštovani gostje, drage kolegice!

Štejem si v posebno čast, da vas pozdravim v imenu Zveze društva medicinskih sester Slovenije ter se hkrati še posebej zahvalim uglednim osebnostim, predstavnikom naših vodilnih družbenih organov, medicinskih, socialnih in prosvetnih ustanov kakor tudi predstavnikom strokovnih organizacij in društev medicinskih sester bratskih republik, članicam naših društev in vsem, ki ste se odzvali našemu vabilu.

Nekaj lepega in veselega nas navdaja v teh trenutkih, ko smo se zbrali, da bi se spomnili nečesa, kar ne sme v pozabo, da bi pregledali, česar ni moč prezreti, ter izpovedali pravo, iskreno besedo priznanja in hvaležnosti.

Lepota in veselje današnjega dne je že v tem, da lahko sežemo v roke Angeli Boškinovi, ki je predstavila poklicno delo medicinske sestre v patronažni službi ne le v naši ožji domovini, temveč v Jugoslaviji sploh, ter Viki Kecelj-Pičmanovi, ki je ob njej delala. To so bili časi, ko so le posamezniki slutili, da bo to delo požlahtrnilo duha sodobnega zdravstva, ki mora v skladu s humanističnimi cilji medicine ponesti nauk o utrditvi zdravja in vse prizadevanje v tej smeri med najširše plasti prebivalstva.

Zato ne smemo pozabiti, da med letošnje obletnice, s katerimi praznujemo za slovenski narodni, socialni in kulturni razvoj pomembne akcijske začetke iz časov pred polstoletjem, prištejemo tudi obletnico, ko je prva medicinska sestra ponudila svojemu narodu obsežno teoretično in praktično strokovno znanje. Kljub diplomu znamenite dunajske šole ni bila sprejeta za delo ob bolniku, ker so v bolnišnicah delale samo priučene redovnice, pač pa ji je bilo odprto še docela neobdelano področje socialno-zdravstvenega varstva matere in otroka.

S petdeseto obletnico dela prve medicinske sestre na Slovenskem pa se povezuje še dva jubileja: začetek patronažne službe in ustanovitev prve posvetovalnice za otroke, dejavnosti, ki jima je utrla pot pionirka našega poklicnega dela.

V zgodovini zdravstvene službe so to pomembni mejniki. Zdravstvena služba je pridobila nov profil zdravstvenega delavca s specifičnimi nalogami v bolnišnični službi in zunaj nje, novo socialnomedicinsko metodo in prvo ustanovo za zdravstveno varstvo otroka zunaj bolnišnice.

Naloge medicinskih sester so v bistvu že od vsega začetka očrtane z zdravstvenim, socialnim in pedagoškim delovanjem. Poklic, ki povezuje te prvine, pa je za sodobno zdravstveno službo neogibno potreben, zlasti če imamo pred očmi, da po današnjem pojmovanju zdravje ne pomeni le odsotnosti bolezni, marveč fizično, psihično in socialno ravnovesje. Pri nalogah za utrditev zdravja pa je patronažna služba temeljnega pomena, ker obsega strokovno delo v neposrednem varovančevem okolju in varovanca povezuje z zdravnikom. Ta dejavnost je pomembna za vsa področja zdravstvene službe, v tem ko je posvetovalnica danes trdno zasidrana temeljna enota v obsežnem kompleksu zdravstvenega varstva žene in otroka.

Za medicinske sestre pa je 3. februar 1919 rojstni dan, to je dan, ko je pionirka našega poklica zastavila svoje delo na Jesenicah. Njen delovni program: hišni obiski k družinam z otroki, poučevanje mladih mater, širjenje zdravstvene prosvete med prebivalstvom, usmerjanje socialne pomoči in posredovanje zdravniške pomoči, vse to je kaj hitro pritegnilo pozornost okrožnega zdravnika dr. Kogoja, s katerim je tesno sodelovala in ga na mah pridobila za delo v posvetovalnici za otroke. Njeno pobudo za ustanovitev posvetovalnice je posebno toplo sprejel in priporočil dr. Matija Ambrožič, ki je že tedaj kot mlad zdravnik snoval načrte za organizacijo socialno-higienske zaščite otroka v Sloveniji. Te načrte je uresničil tri leta pozneje po končani specializaciji iz pediatrije. Povabil je sestro Boškinovo v Ljubljano kot prvo sodelavko pri ustanavljanju in vodstvu osrednje ustanove za zdravstveno varstvo otrok in prve poklicne šole za »zaščitne sestre«.

Leta 1925 je diplomiralo na prvi poklicni šoli za »zaščitne sestre« prvih 13 sester, naslednje leto 22, medtem ko se jih je 14 še šolalo. Zaradi nepoznavanja poklica, v še večji meri pa zaradi velikih zahtev je bil dotok v šolo

majhen. Tiste, ki so se zanj zavestno odločile iz nagiba, da se spoprimejo s temačnostjo neznanja in socialnimi ujmami, kar poraja nešteto tragedij in ugonablja mlada življenja, so vsekakor vztrajale. Njihov zgled je navdahnil drugo generacijo medicinskih sester, da si je za simbol poklica izbrala podobno žene s prižgano plamenico, ki je upodobljena na znački vsake diplomirane medicinske sestre.

Pred to generacijo pa so se čez čas postavile še druge naloge: ostati ob strani ljudstva v dneh njegove najhujše preizkušnje, v dneh okupacije in narodnoosvobodilnega boja. Tudi to nalogo so medicinske sestre izpolnile kar se da častno. Kakor še ni napisana zgodovina sestrskega poklica pri nas, tako nas čaka posebna naloga, da tudi za to obdobje prikažemo vlogo medicinske sestre. Ob tej priliki ne moremo mimo svetlih imen naših padlih kolegic, kot so Malči Podgoršek, ki je šla v smrt s pesmijo na ustih, Olge Detela, ki je padla v bojnem pohodu nekje v Srbiji, Pavle Levstek, ki jo je z ranjenci vred preresetal sovražnikov mitraljez v globači Travne gore, in Drage Krhlanko-Bidovec, ki je umrla prve dni osvoboditve strta od mučenja in izčrpanosti.

In zdaj je tu tretja generacija medicinskih sester, ki jo čakajo nove naloge. Teh ni malo in tudi lahke niso, so pa neodložljive. Treba je še nadalje razvijati poklicno delo medicinske sestre v koraku z dosežki medicine in v skladu z naglim razvojem zdravstvene službe v okoliščinah teamskega dela in družbenega samoupravljanja.

Naj nam bo letošnji jubilej zato spodbuda in obveznost, da izpolnimo svoje naloge tako častno, kot so jih izpolnile naše predhodnice.

Končno je lepota in radost današnjega dne predvsem v tem, da se predstavnice prvih medicinskih sester in naša slavljenska Angela Boškin lahko ozro na obilno žetev svojega dela, ki so mu pred petdesetimi leti zaorale prve brazde: saj deluje danes v Sloveniji 2.000 medicinskih sester, 69 dispanzerjev in nad 300 posvetovalnic za otroke, 70 dispanzerjev in 90 posvetovalnic za žene.

Prav gotovo je to izredno pozitivna bilanca. Zato lahko rečemo danes njej in njenim prvim sodelavkam iz časov, ko poklic medicinske sestre ni bil niti priznan niti privlačen — iskrena hvala!

S hvaležnostjo in s spoštovanjem se spominjamo vseh, ki so jih pri tem podpirali, in iz srca pozdravljamo vse, ki tudi danes podpirajo razvoj našega poklica in našo strokovno organizacijo. Zveza društev medicinskih sester je trdno odločena, da si bo še bolj kakor doslej prizadevala za boljšo strokovnost na delovnem področju medicinskih sester, tako pri ohranjanju zdravja kakor tudi za strokovno neoporečno nego in rehabilitacijo bolnega človeka, vse pač v duhu in po načelih kodeksa etike zdravstvenih delavcev. To naj nam bo za vodilo pri izobraževanju in oblikovanju medicinske sestre današnjega in jutrišnjega dne.

Vam, sestra Boškinova, pa v znak globoke hvaležnosti in spoštovanja ob zlatem jubileju našega poklica v imenu medicinskih sester Slovenije izročam zlato značko medicinskih sester.

Nato je članica Izvršnega sveta skupščine LR Slovenije tovarišica Zora Tomič v krajšem nagovoru pozdravila sestro Angelo Boškinovo ter ji po nadrobni utemeljitvi izročila red zaslug za narod s srebrnimi žarki, s katerim jo je odlikoval predsednik republike SFRJ — tovariš Josip Broz Tito.

Jubilantki Angeli Boškinovi izroča visoko odlikovanje članica IS Zora Tomičeva

Spoštovana tovarišica Boškinova,

predsednik SFRJ tovariš Josip Broz Tito vas je z ukazom z dne 21. novembra 1969 št. 212 odlikoval z redom za slug za narod s srebrnimi žarki za vaše dolgoletno pionirsko delo v varstvu matere in otroka. To delo ste začeli z dnem, ko ste si na Dunaju izbrali za življenjski cilj — pomagati bolnim ljudem in ko ste se za to delo usposobili tudi strokovno.

Med I. svetovno vojno ste svoje znanje in ljubezen posvetili bolnim, ranjenim in pohabljenim vojakom. Toda vaša želja po znanju, da bi bili pri delu čimbolj uspešni, s tem še ni bila zadovoljena. Zato ste se prijavili v tečaj »za skrbstvene sestre« — za poklic, ki se je tedaj šele oblikoval. Pridobitev diplome za skrbstveno sestro in razpad Avstro-Ogrske — vse to je bilo skoraj hkrati. Kot zavedna Slovenka, doma iz Pevme pri Gorici, ste se vrnili v domovino — v Ljubljano s trdnim namenom, da boste svoje znanje in moči razdajali z delom, za katero ste se usposobili — kot prva medicinska sestra v Sloveniji in Jugoslaviji. Pot do uresničenja vsega tega pa ni bila lahka. Nadzornici za mladinsko skrbstvo pri Narodni vladi SHS v Ljubljani, ki se je kot znana javna delavka, socialistka, še posebej zavzemala za varstvo matere in otroka, za prosvetljevanje žensk in socialno zdravstveno varstvo delavstva, pa gre zahvala, da ste lahko začeli s svojim humanim, pionirskim delom za varstvo mater in otrok, predvsem tistih, ki so živeli v najtrših socialnih razmerah, kjer sta bila revščina in neznanje vsakdanja gosta.

Jesenice, Ljubljana, Trbovlje, Škofja Loka — to so postaje vašega življenjskega dela, ki je za napredek tega področja velikega pomena. S predlogom za ustanovitev in delovni program »posvetovalnice za matere in dojenčke« ste položili temelj resničnemu varstvu matere in otroka pri nas — vaš prvi delovni uspeh: ustanovitev prve posvetovalnice za matere in otroke na Jesenicah leta 1919 je spodbudil tudi druge. Posvetili ste svoje moči zanemarjenim in bolnim otrokom v ljubljanski sirotišnici, ki ste jo spremenili v otroško zavetišče; v zavodu za socialno higiensko zaščito dece ste delali kot prva strokovno usposobljena sestra. Tudi strokovno ste se usposabljali še naprej, hkrati pa že sami pomagali pri vzgoji novih sester. Obenem ste se borili za njih pravice tudi kot prva in dolgoletna predsednica Društva zaščitnih sester.

Nadalje ste na svoji življenjski poti delali v središču revirjev — v Trbovljah, kjer so bili socialni in zdravstveni problemi še posebno pereči. V Škofji Loki pa ste s svojim narodom preživljali najtežje dneve njegove zgodovine — častno ste prispevali svoj delež in odšli v zasluženi pokoj.

Vaša življenjska pot — negovalke, svetovalke, organizatorice in učiteljice — je svetel zgled vsem tistim, ki nadaljujejo vaše delo. Z vami in vašim delom so označeni mejniki v 50-letnem delu medicinskih sester, pa tudi zdravstvene službe na Slovenskem: od uveljavljanja strokovno usposobljenih delavcev — medicinskih sester in oblikovanja poklicev patronažne medicinske sestre in socialnega delavca, ki doživljajo pravo afirmacijo šele v novi Jugoslaviji, pa vse do organizirane skrbi za matere in otroke.

Tovariš dr. Nikola Georgievski, predsednik zveznega izvršnega sveta za zdravstvo in socialno varstvo, čestita sestri Angeli Boškinovi za delovni jubilej

Zato mi je v veliko čast in zadovoljstvo, da vam lahko v imenu predsednika SFRJ tovariša Josipa Broza Tita izročim odlikovanje, za katero vam iskreno čestitam z željo, da bi še dolgo zdravi in zadovoljni uživali zasluženi pokoj.

Zatem je sledil umetniški program, ki so ga izvajali člani SNG, in sicer letošnja nagrajenka Prešernove nagrade tov. Mihaela Šaričeva in Andrej Kurent ter Slovenski oktet.

Po sklepu programa je pokroviteljica proslave republiška sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo tovarišica Majda Gaspari za sestre starejše generacije in za zastopnice društev medicinskih sester priredila sprejem v klubu poslancev.

Naslednjega dne, tj. 6. XII. 1969, je zasedala skupščina, na kateri je sodelovalo 125 delegatk iz vseh društev medicinskih sester. Ob navzočnosti gostov in zastopnikov društev iz drugih republik ter številnih članic sestrskih društev je skupščina začela z naslednjim delovnim programom:

Slušateljice Višje šole za medicinske sestre spremljajo sestro Angelino Boškino ob prihodu na proslavo njenega 50-letnega delovnega jubileja

Ni umetnost postarati se, temveč starost prenašati.

J. W. GOETHE